

Výukový materiál

zpracovaný v rámci operačního programu

Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo: CZ.1.07/1. 5.00/34.0084

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada: 2 B

Číslo: VY_32_INOVACE_MYS_4ROC_07

Myslivecké zvyky, zvyklosti, obyčeje a tradice

Předmět: **MYSLIVOST**

Ročník: **4**

Anotace: Seznámení žáků s mysliveckými zvyky

Klíčová slova: Myslivecká mluva, odívání, troubení při obřadech a lovech, zvyky při lovech, poslední leč, pasování na myslivce

Výukový zdroj: Prezentace Microsoft PowerPoint 2010

Typ interakce: Kombinovaná - výkladová prezentace s otázkami pro žáky

Jazyk: Čeština

Datum: 19. 9. 2012

Autor: Ing. Petr Ťulpík

Adresa školy: Střední škola zemědělská Přerov, Osmek 47

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

I. Myslivecké zvyky

- 1) Myslivecká mluva**
- 2) Myslivecké odívání**
- 3) Troubení při lovech, honech a jiných mysliveckých akcích**
- 4) Zvyky při lovech a honech**
- 5) Zvyky při poslední leči**
- 6) Přijímání mezi myslivce a pasování na lovce**

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Myslivecké zvyky

1) Myslivecká mluva

- ☐ objevuje se od středověku
- ☐ povinnost každého myslivce ji ovládal a používal při mysliveckých konáních
- ☐ výstižnými termíny jsou
 - ☐ pojmenovány různé části těla různých druhů zvěře, rozlišení pohlaví a věku
 - ☐ popsány životní projevy
 - ☐ své názvy má myslivecká výzbroj a výstroj, potřeby k lovu, rozmanitá činnost spojená s chovem a péčí o zvěř, lovecká kynologie, atd.

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

2) Myslivecké odívání

Pro nejrůznější mysliveckou činnost

- ☐ vhodný myslivecký oděv - zelená barva včetně odstínů hnědé a šedé
- ☐ pokrývka hlavy - klobouk zelené (černé) barvy, v zimě čepice či beranice
 - ☐ na levou stranu klobouku se za stuhu zapichují paletky, sojčí pírká, kačírky, štětka do zvláštního toulce poněkud dozadu
 - ☐ vpravo se zasunuje lovecký úlomek
 - ☐ není vhodná přemíra různých odznaků na klobouku

Pro manuální práce v honitbě

- ☐ odpovídající pracovní úbor – výstavba mysliveckých a loveckých zařízení a jejich údržba, péče o zvěř...

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

3) Troubení při lovech, honech a jiných mysliveckých akcích

- ☐ zvuková signalizace troubením na zvířecí roh při společných lovech již ve starověku
- ☐ od 14. století se lovecké rohy vyráběly z kovu, různé velikosti, později zatočené do kruhu = pro různé lovy
- ☐ koncem 17. století zavedl F. A. Sporck při parforsních honech troubení loveckých signálů
- ☐ jednalo se o krátké melodie na velké **lovecké rohy**, tzv. **pikérské lovecké rohy**
- ☐ v 18. století vznikl **lesní roh**
- ☐ lovy + jiné myslivecké akce = **B-trubka bez ventilové techniky** tzv. **borlice**
- ☐ nosí se na řemínku zavěšeném přes levé rameno na pravém boku
- ☐ postoje jednoho či více trubačů při troubení jsou tradiční
- ☐ pokrývku hlavy si trubač při troubení ponechává
- ☐ podstatně zlepšuje organizovanost a bezpečnost při lovech
- ☐ působí na mysliveckou etiku
- ☐ dodržuje se jím praktický a estetický odkaz našich mysliveckých předchůdců

Mysliverké zvyky, dovednosti a tradice

- ❑ závazný notový materiál, většinou podložený textem = vytvořil Prof. Ing. A. Dyk
- ❑ vydaný v roce 1936 - s následnými reedicemi - „Lovecké signály pro lesnici B“

Materiál obsahuje

- ❑ návěští
- ❑ signály
- ❑ povely
- ❑ pozdravy
- ❑ výřady
- ❑ vytrubování úlovků
- ❑ konečně pochody

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Příležitosti, při kterých se doporučuje používat troubení

- ☐ osamělé lovy na spárkatou popř. na jinou zvěř
- ☐ společné lovy na drobnou zvěř - hony, společné na černou (spárkatou) zvěř
- ☐ přijímání mezi myslivce
- ☐ pasování na lovce
- ☐ akce v myslivcově běhu života (včetně rozloučení)
- ☐ různé společenské myslivecké podniky
 - ☐ zkoušky a výstavy loveckých psů
 - ☐ soutěže v lovecké střelbě
 - ☐ výstavy trofejí...

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

4) Myslivecké zvyky při lovech a honech

- a) Organizační zásady**
- b) Výlož a výřad**
- c) Úlomky**
- d) Zálomky**
- e) Lovecké právo**
- f) První kule a poslední brok**
- g) Stráž u zhaslého kusu**

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

a) Organizační zásady

Nástupní tvary

společné lovy = tradiční uspořádání nástupních útvarů při zahájení a při ukončení lovu

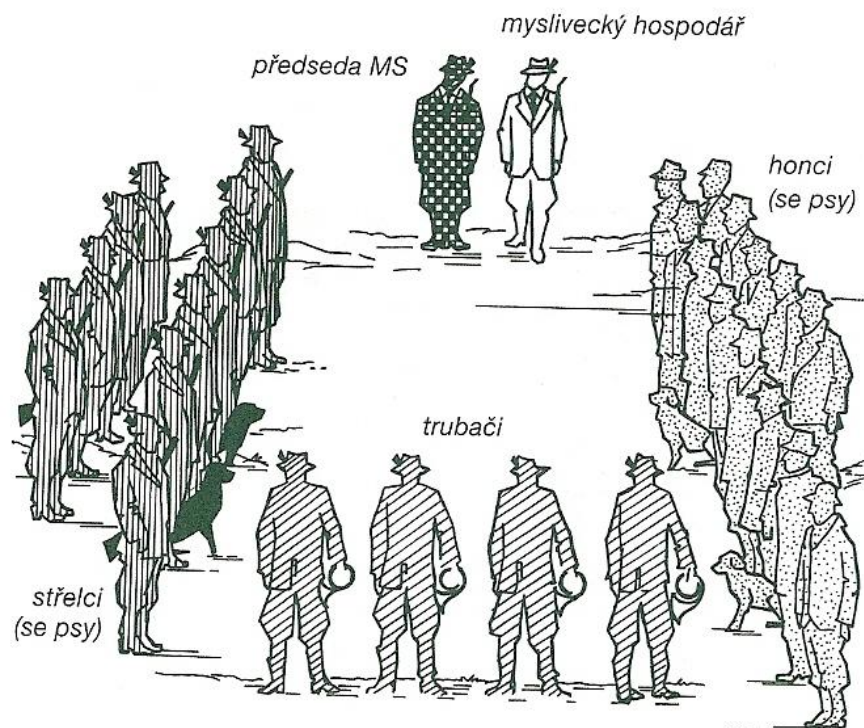

Schéma A - nástupní útvar při více účastnících

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Nástupní tvary

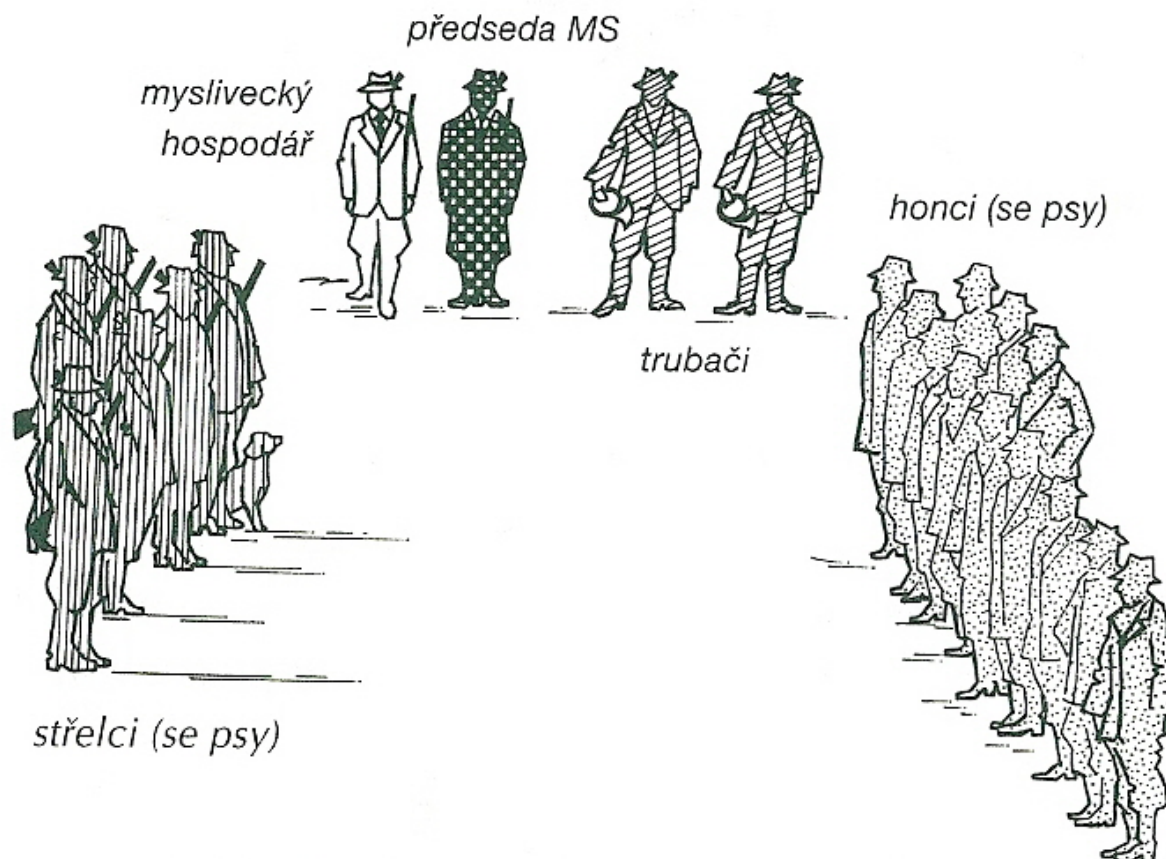

Schéma B - nástupní útvar při více účastnících

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Nástupní tvary

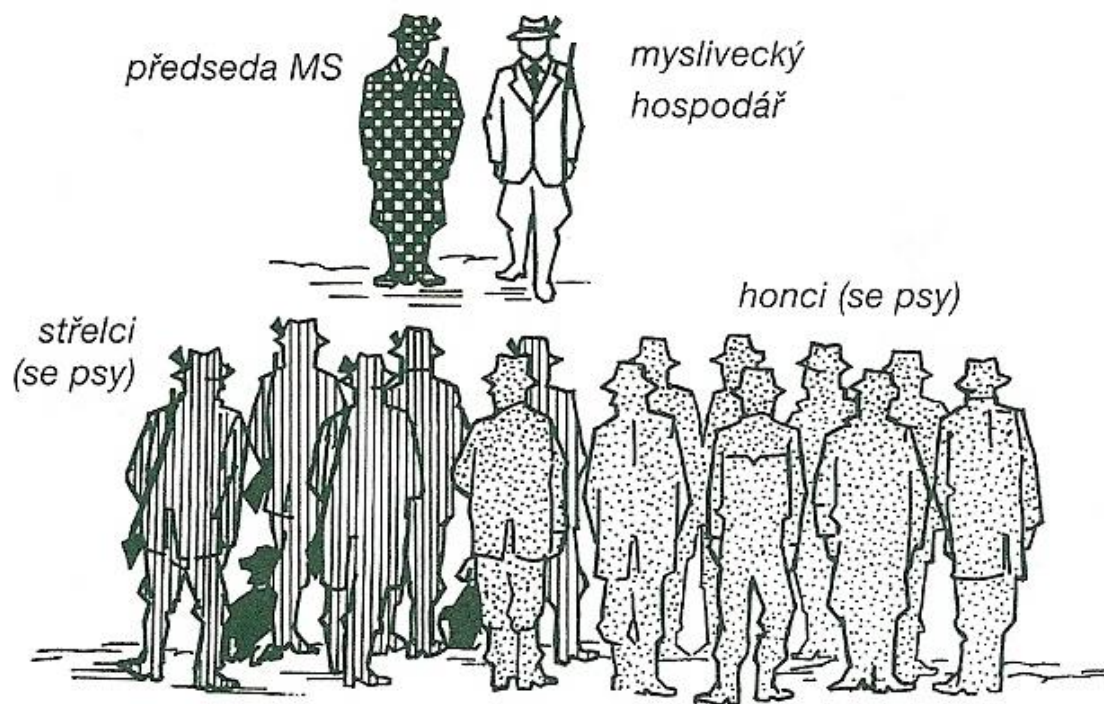

Schéma C - nástupní útvar při málo účastnících

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Nástupní tvary

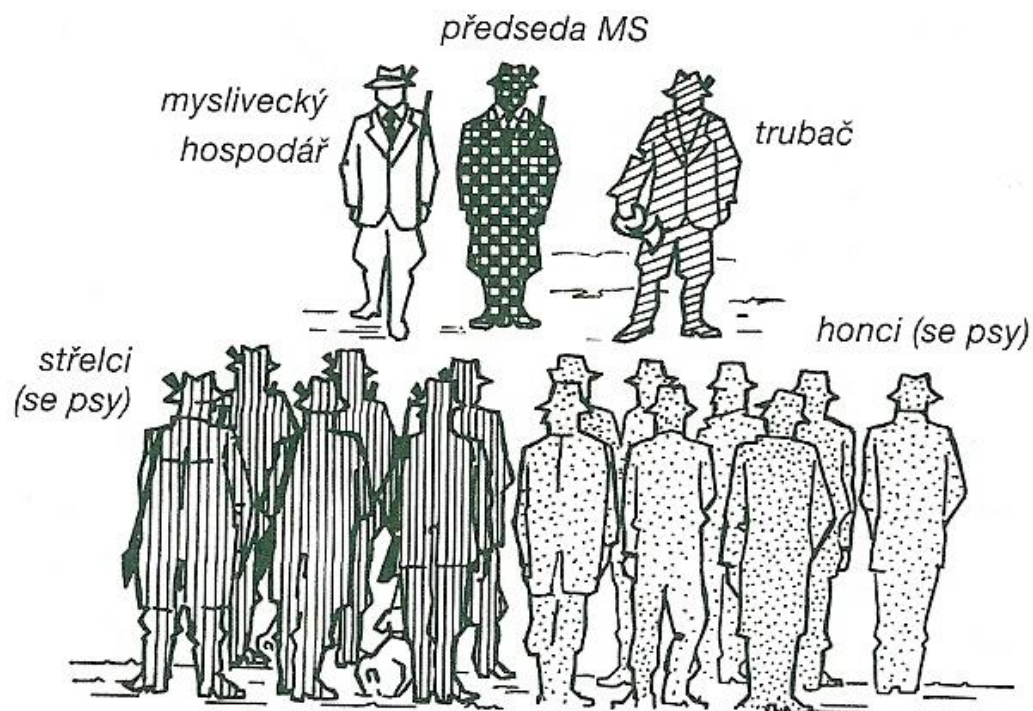

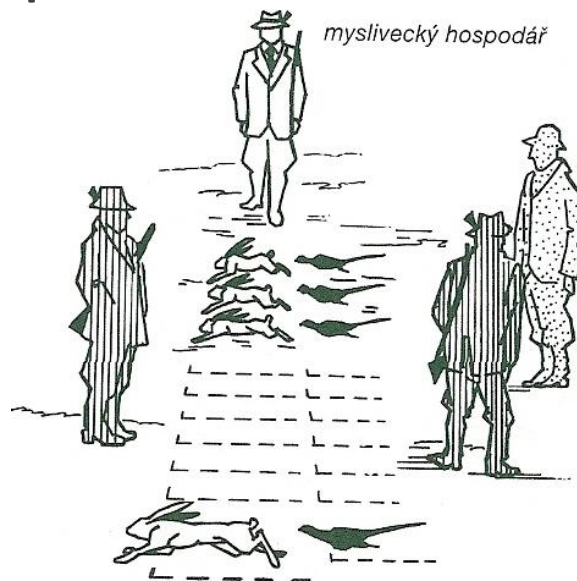
Schéma D - nástupní útvar při málo účastnících

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

b) Výlož a výřad

Výlož

- ☐ při společném lovu je každá leč ukončena výloží
- ☐ zvěř se klade na pravý bok, každý desátý kus - počítáno od leva doprava z pohledu od běhů - se povytáhne
- ☐ zvěř se klade odděleně dle druhu případně i dle pohlaví
- ☐ úlovky se ošetří
 - ☐ vývrh u spárkaté zvěře
 - ☐ vymačkání zajíců
 - ☐ vyháčkování pernaté zvěře

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Výřad

- ☐ ukončení společného lovu výřadem - povinně všichni účastníci!!
- ☐ volí se suché, rovné a prostorné místo ohraničené chvojm, rákosím..
- ☐ zvěř se klade
 - ☐ srstnatá má přednost před pernatou, tzv. užitková před dravou
 - ☐ samčí pohlaví před samičím
 - ☐ dle pořadí se dopředu klade srstnatá, za ni pernatá zvěř (nejprve zvěř jelení, za ni daňčí, mufloní, černá, srnčí, zajíc, králík, bažanti a ostatní pernatá)
 - ☐ zvěř spárkatá se klade podle síly trofeje - vpravo nejsilnější
 - ☐ liška se do výřadu klade u drobné zvěře dopředu a u spárkaté zvěře dozadu, stejně jako ostatní šelmy, dravci a krkavcovití
 - ☐ lišce se natáhne oháňka kolmo od těla
 - ☐ zvěř má ve svíracích vsunuty úlomky - poslední hryz
 - ☐ na komorách položeny vlastnické úlomky

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

- ☐ proti hlavám zvěře se staví střelci, proti nim honci, vedoucí funkcionáři stojí u hřbetů zvěře, trubači naproti
- ☐ při společných lovech na divoké prase (spárkatou zvěř) se na výřadu předávají střelcům úlomky, zvěř obdrží poslední hryz
- ☐ výlož ani výřad se nepřekračuje
- ☐ po zatroubení fanfár oznámí vedoucí honu majiteli honitby nebo mysliveckému hospodáři počet ulovené zvěře podle druhů, poděkuje za účast a loučí se pozdravem „lovu zdar“
- ☐ po celou dobu mají účastníci obřadu smeknuto

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

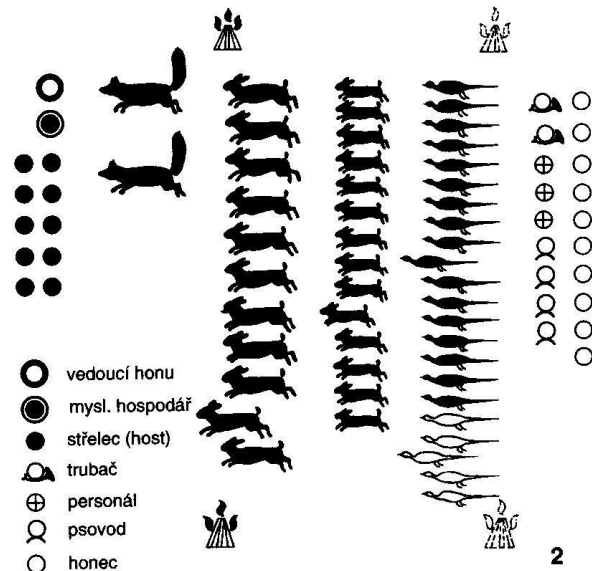
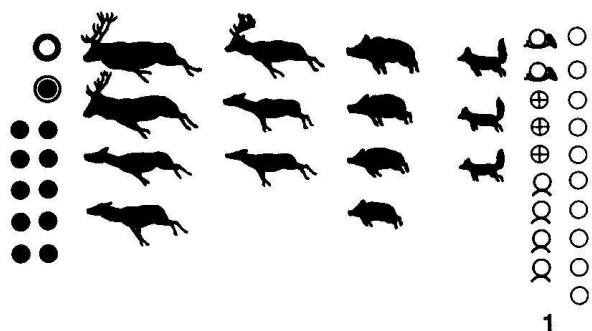
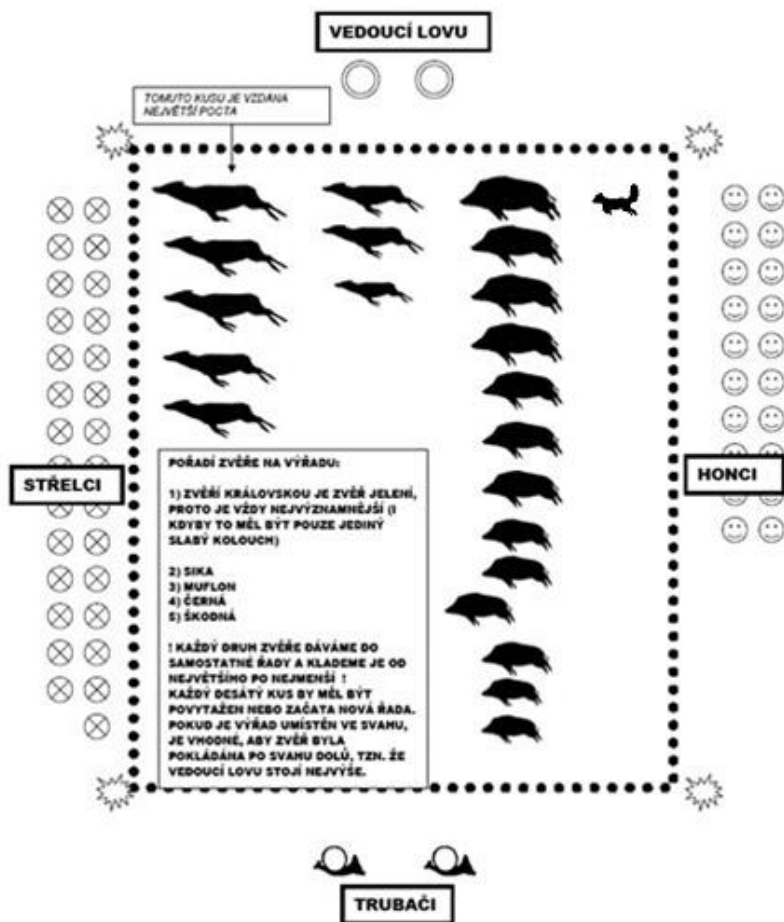
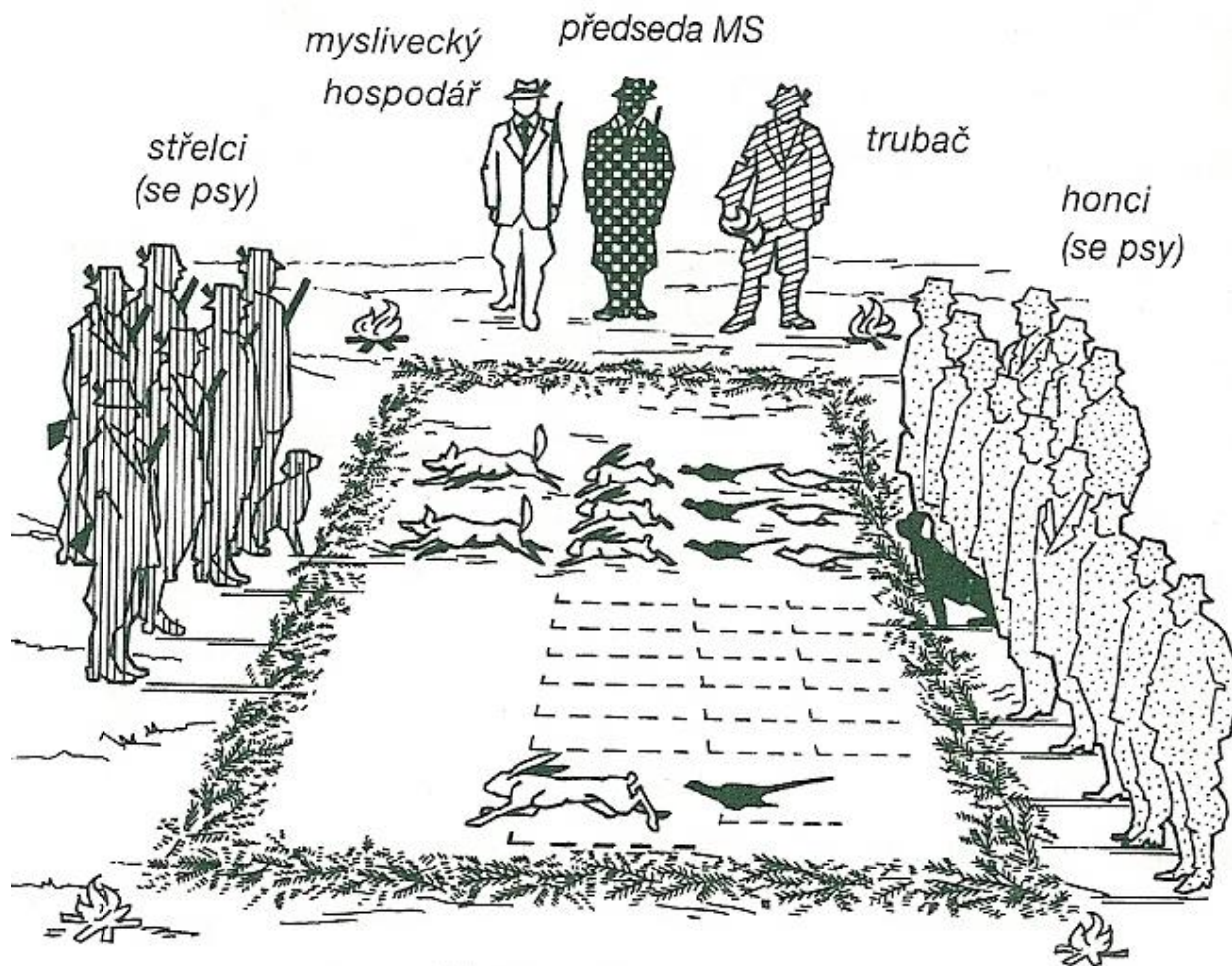

SCHÉMA VÝŘADU PO LOVU SPÁRKATÉ ZVĚŘE

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Výřad drobné zvěře

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

c) Úlomky

- ☐ symbolizují spojení myslivce se zvěří a přírodou
- ☐ ulomená (nikoliv uříznutá) větvička jehličnaté či listnaté dřeviny poblíž složené zvěře
- ☐ jsou velikosti dlaně, pětivýhonkový o něco větší
 - ☐ **jednovýhonkový**
 - ☐ **třívýhonkový**
 - ☐ **pětivýhonkový**

Používají se po úspěšném lovu

- ☐ spárkaté zvěře obojího pohlaví
- ☐ tetřeva, tetřívka, jeřábka, divokého krocana, bažanta královského
- ☐ medvěda, vlka, rysa, divoké kočky, jezevce a lišky

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Při čekání a na šoulačce

- ☐ náleží lovcí úlomek za každý složený kus
- ☐ úlomky předává lovecký průvodce

Při společných lovech na divoké prase (spárkatou zvěř)

- ☐ střelec obdrží - ať ulovil jakýkoliv počet této zvěře - pouze jeden úlomek
- ☐ další z jiné dřeviny by obdržel jen při střelení jiného druhu zvěře
- ☐ úlomky předává vedoucí společného lovu (myslivecký hospodář)

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

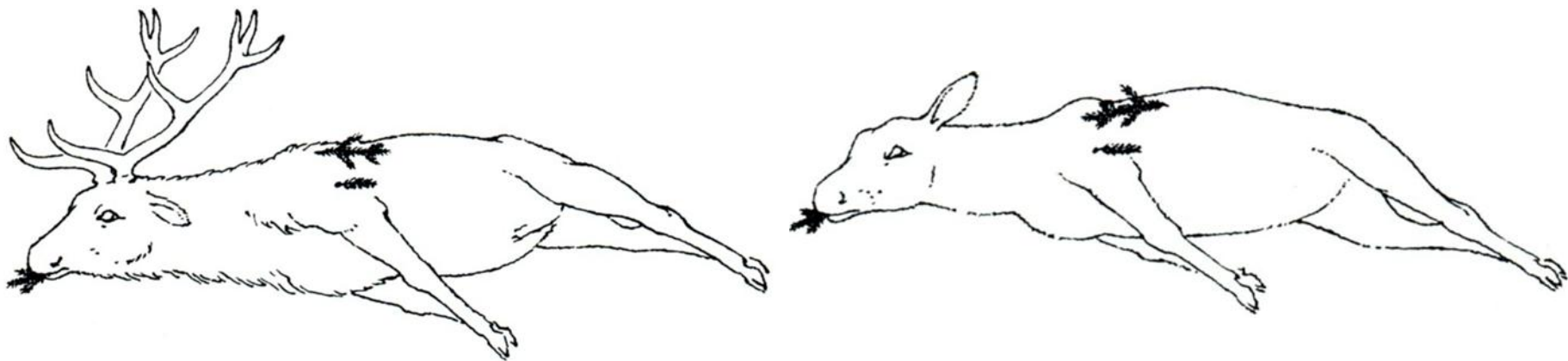
Zhaslá zvěř se položí podle tradice na pravý bok

třívýhonkové úlomky se používají obvykle dva

- ❑ „poslední hryz“, „poslední zob“; jeden úlomek lovec vsouvá lícem nahoru (k větrníku) a ulomeným koncem do svíráku či klovce (u šelem se nepoužívá)
- ❑ „lovcův úlomek“ - lehce smočený v barvě vstřelu či výstřelu, si lovec zasune za stuhu na pravou stranu klobouku a nosí jej do konce dne

jednovýhonkový (tzv. vstřelový) a pětivýhonkový (tzv. vlastnický) úlomek

- ❑ používá se zřídka (při lovu jelení zvěře)

Mysliverké zvyky, dovednosti a tradice

d) Zálomky

- ☐ dorozumívání lovců jako němou mluvou v dávných dobách
- ☐ větvičky (uříznuté, ulomené, někdy pouze nalomené či zalomené) označují určitá místa

Nástřelový zálomek

- ☐ označuje nástřel, místo, kde stála zvíř v okamžiku výstřelu

Stanovištní zálomek

- ☐ označuje stanoviště střelce, zapíchnut kolmo do země

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Zálomky

A - hlavní

B - směrový

C - nástřelový

D - stopový

E - příčný (jelen odskočil doleva)

F - laň odskočila doleva

G - směr odskoku nebyl pozorován

H - stopový

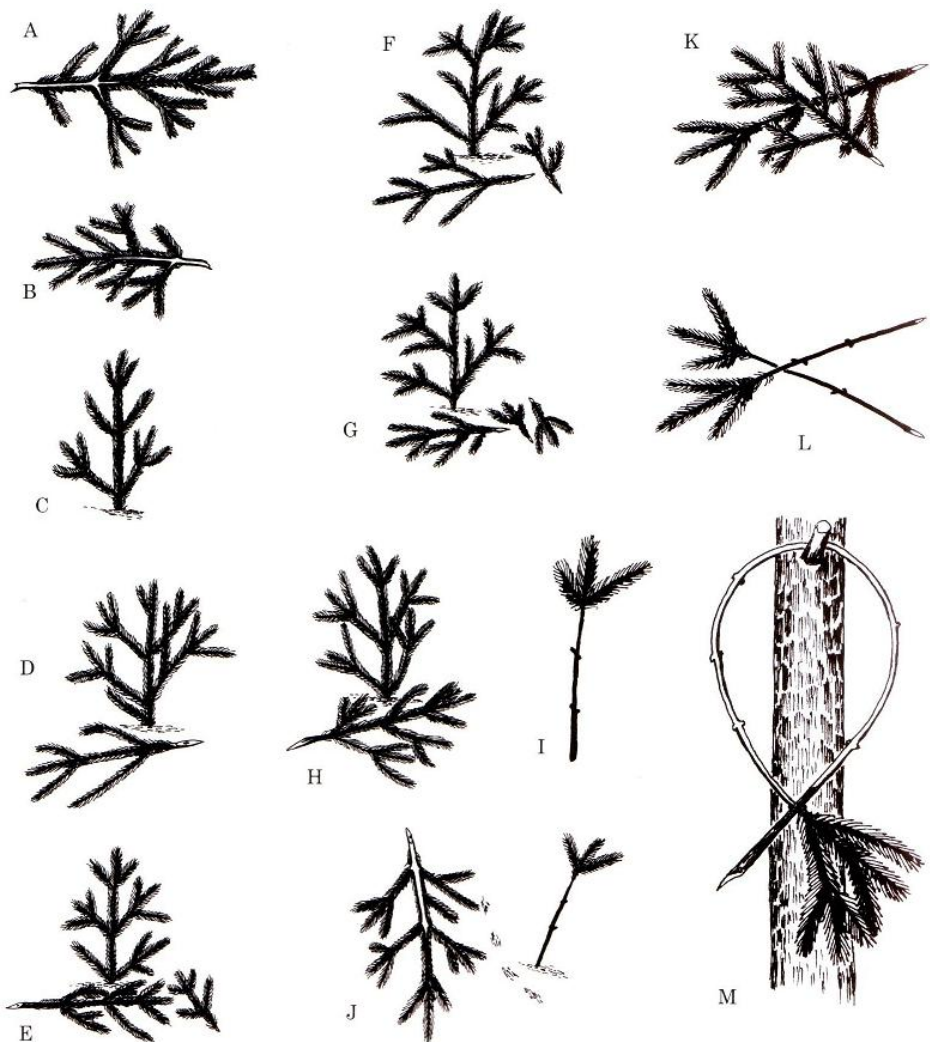
I - stanovištní

J - směrový

K - čekací

L - skončení čekání

M - výstražný

Mysliverké zvyky, dovednosti a tradice

e) Lovecké právo

- ☐ jedlé vnitřnosti spárkaté zvěře - droby
 - ☐ jazyk
 - ☐ srdce
 - ☐ plíce
 - ☐ játra
 - ☐ slezina
 - ☐ ledviny
 - ☐ případně mozek
- ☐ patří střelci, který zvěř ulovil a také vyvrhl
- ☐ vyvrhoval-li úlovek lovecký průvodce, náleží právo jemu
- ☐ součástí loveckého práva i trofej řádně uloveného kusu zvěře - parohy, parůžky, toulce, háčky, zbraně kňourů, kelce, kamzicí vous, slučí vous, paletky, lebky šelem aj.

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

f) Zásada „první kule a poslední brok“

- ☐ platí při společných lovech
- ☐ střílelo-li např. na divoké prase kulí více lovců, je kus přiřčen tomu lovcovi, jehož zásah zvěř smrtelně zranil, byť se i kus nesložil v ohni a musel být proveden dosled
- ☐ tato rána se považuje za „první kuli“,
- ☐ nemusí být první v pořadí, jestliže zvěř byla předchozími zásahy jen poraněna
- ☐ další případné zásahy po „první kuli“ platí za dostřelné rány
- ☐ zjišťuje se to na zhaslé zvěři a ve sporných případech rozhoduje vedoucí lovu
- ☐ „poslední brok“ při honech na drobnou zvěř znamená, že lovcem složené zvěře je poslední střelec, který na kus střílel a po jehož ráně se kus složil a zhasl
- ☐ nečítá se ovšem tzv. střílení do hrobu

Mysliverké zvyky, dovednosti a tradice

g) Stráž u zhaslého kusu

- ☐ drží se při osamělém lovu u střelené zvěře jako poslední pocta ulovené zvěři
- ☐ lovcovo zamyšlení („modlitba“) nad během života

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

5) Zvyky při poslední leči

- ☐ po ukončení společného lovu na drobnou zvěř se obvykle pořádá poslední leč
- ☐ přátelská schůzka všech účastníků honu spojená s pohoštěním

Připíjení levicí

- ☐ myslivci připíjejí na zdar lovu a myslivosti levou rukou
- ☐ v družné zábavě zazní myslivecké písně, myslivecký humor, myslivecká latina

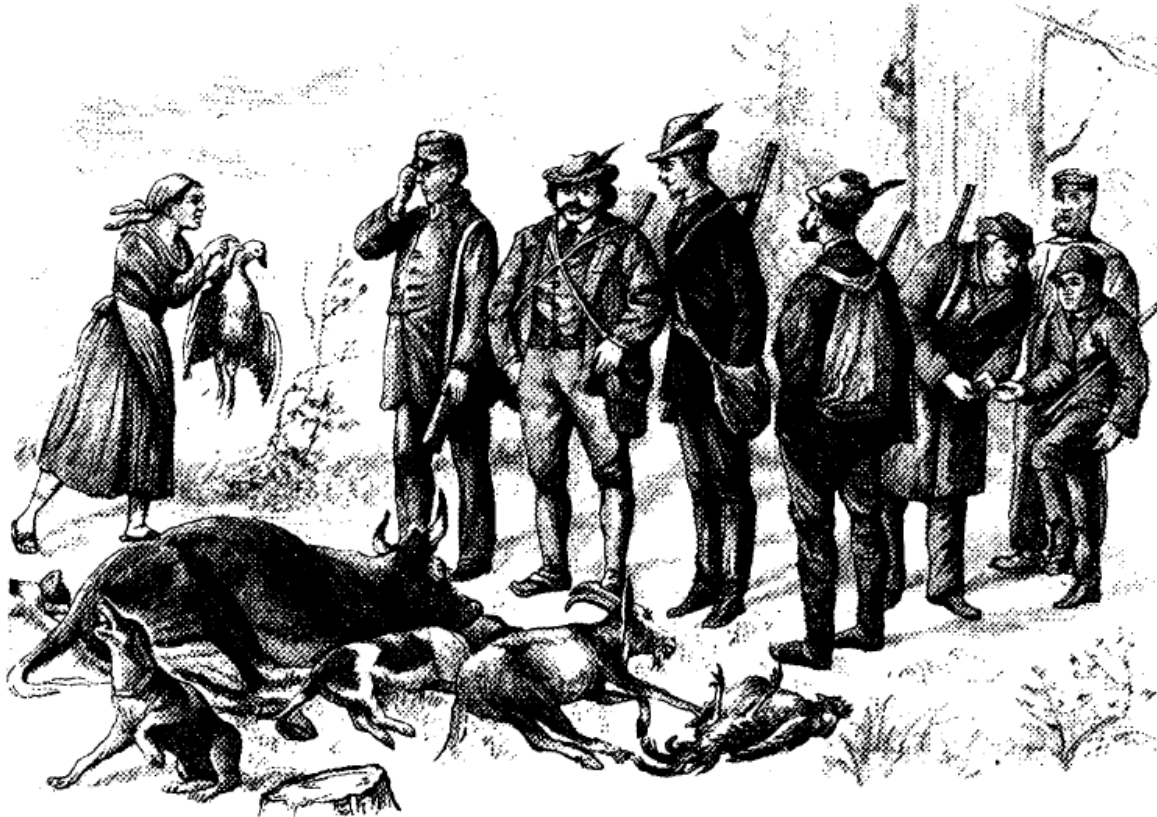
Myslivecká latina

- ☐ je slovní či výtvarné vylíčení lovu, lovce, zvěře, které více či méně neodpovídá skutečnosti, ale na první pohled se nejeví jako nepravděpodobné
- ☐ nesmí tradovat pověrečné představy, zakrývat vlastní chyby, sloužit k vychloubačství
- ☐ nemá mít jiný účel než potěšit, pobavit a udělat jiným radost
- ☐ má být proto výtvozem z pravdy a snu, z reality a poezie

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Myslivecký čestný soud

- ❑ koná se při poslední leči, trestá žertovným způsobem, ale s výchovným záměrem účastníky honu, kteří se dopustili přestupků proti mysliveckým zvykům

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

6) Přijímání mezi myslivce a pasování na lovce

Přijímání mezi myslivce

- ☐ ceremoniál, který má stanovený průběh, provádí pověřený myslivec loveckým tesákem při pronášení jistých průpovědí
- ☐ provádí se jen jednou v životě, pasování na lovce možno ovšem opakovaně
- ☐ obvykle je nový myslivec v pokleku a tesákem je třikrát udeřen na levé rameno při slovním doprovodu:

„První úder k připomínce mysliveckých mravů platí, vždy a všude musíš je i nadál zachovati“

„Druhý dávám k poctě české myslivosti, chraň ji vždycky s pevnou bedlivostí“

„Třetí vedu jménem mysliveckých druhů, s přáním Myslivosti zdar buď vítán v našem kruhu“

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Pasování na lovce

- ☐ při mysliveckém zvyku pasování na lovce jde o obdobu v minulosti prováděného „přijímání do řad myslivců-jelenářů,,
- ☐ nyní se může konat po ulovení některého druhu
 - ☐ trofejové zvěře spárkaté
 - ☐ bažanta královského
- ☐ pasovat na lovce je tedy možno i několikrát, vždy po ulovení prvního kusu dotyčné zvěře
- ☐ pasovat by měl pouze myslivec, který již předmětný druh zvěře sám ulovil a byl, pokud možno, sám rovněž pasován
- ☐ ceremoniál má také stanovený průběh

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

II. Myslivecké dovednosti

- ☐ některá jednání a postupy z lovectví a loveckého střelectví
- ☐ k mysliveckým zvykům tyto výkony však nepatří

Jsou to

a) bezpečné zacházení se zbraní

b) usmrcování ulovené zvěře

c) ošetření úlovku - provedení vývrhu a rozrušení, úprava trofejí

- ☐ lov je nejstarší dochované řemeslo
- ☐ správné provádění vývrhu dokazuje řemeslnou zručnost
- ☐ kdo neobratně vyvrhuje, potřísní se barvou apod., nejedná proti mysliveckému zvyku, prokazuje jen svou „neumělost“

Myslivecké zvyky, dovednosti a tradice

Kontrolní otázky

- 1. Historický a současný význam mysliveckých zvyků a tradic**
- 2. Myslivecká mluva**
- 3. Způsoby mysliveckého (loveckého) dorozumívání**
- 4. Myslivecké odívání**
- 5. Myslivecké zvyky při osamělých lovech**
- 6. Myslivecké zvyky při společných lovech**
- 7. Lovecké právo**
- 8. Myslivecké dovednosti**
- 9. Přijímání mezi myslivce, pasování na lovce**

Zdroje

HROMAS, Josef a kolektiv. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2008, ISBN 978-80-86271-00-2.

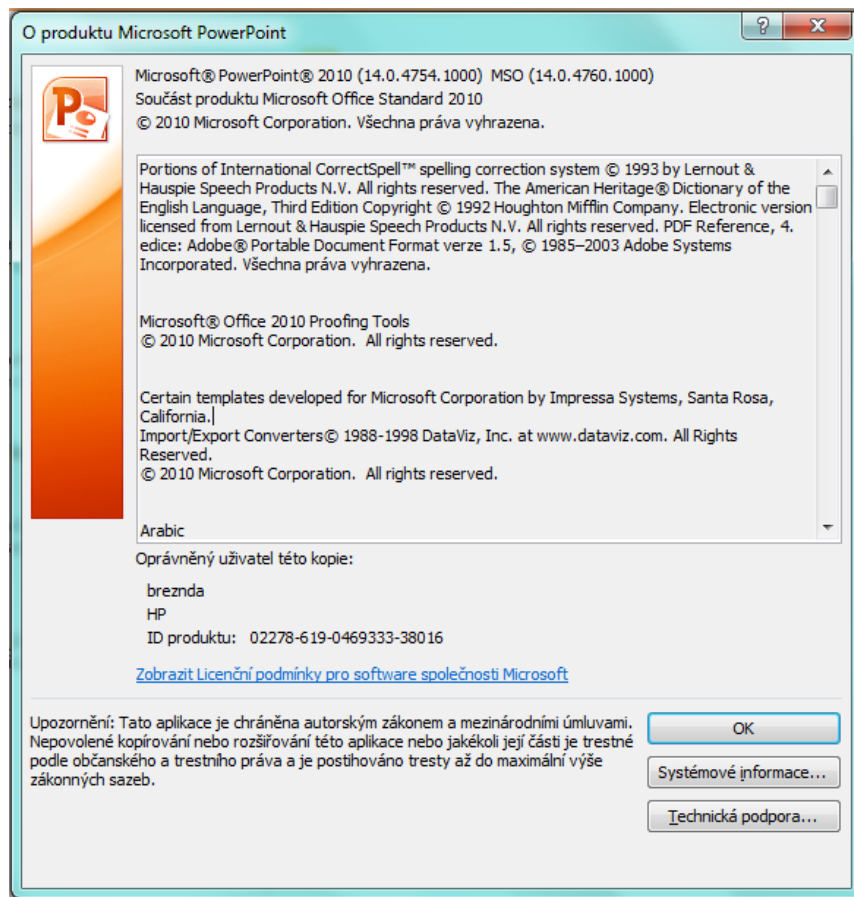
Forst Pavel a kolektiv. *Myslivost*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983

Forst Pavel a kolektiv. *Myslivost*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975

Bergl Jaroslav a kolektiv. *Myslivost*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1984

Mottl Stanislav a kolektiv. *Myslivecká příručka*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970

Zdroje

**Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Petr Ťulpík.
Financováno z ESF a státního rozpočtu ČR.**